

CE

**Oplossingen voor
milieu, economie
en technologie**

Oude Delft 180

2611 HH Delft

tel: 015 2 150 150

fax: 015 2 150 151

e-mail: ce@ce.nl

website: www.ce.nl

Besloten Vennootschap

KvK 27251086

Duurzaamheidsfonds Waddinxveen

Plan van Aanpak

Rapport

Delft, september 2003

Opgesteld door: M.J. (Martijn) Blom

Colofon

Bibliotheekgegevens rapport:

Blom, M.J. (Martijn)
Duurzaamheidsfonds Waddinxveen: Plan van Aanpak
Delft, CE, 2003

Gemeenten / Duurzaamheid / Kooldioxide / Afname / Economische factoren
/ Investerings / Financiering / Adviezen

Publicatienummer: 03.7511.31

Verspreiding van CE-publicaties gebeurt door:

CE
Oude Delft 180
2611 HH Delft
Tel: 015-2150150
Fax: 015-2150151
E-mail: publicatie@ce.nl

Opdrachtgever: Gemeente Waddinxveen.

Meer informatie over de studie is te verkrijgen bij de projectleider Martijn Blom.

© copyright, CE, Delft

CE

Oplossingen voor milieu, economie en technologie

CE is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, gespecialiseerd in het ontwikkelen van structurele en innovatieve oplossingen van milieuvraagstukken. Kenmerken van CE-oplossingen zijn: beleidsmatig haalbaar, technisch onderbouwd, economisch verstandig maar ook maatschappelijk rechtvaardig.

CE is onderverdeeld in vijf secties die zich richten op de volgende werkteerijnen:

- economie
- energie
- industrie
- materialen
- verkeer & vervoer

Van elk van deze secties is een publicatielijst beschikbaar. Geïnteresseerden kunnen deze opvragen bij CE tel: 015-2150150. De meest actuele informatie van CE is te vinden op de website: www.ce.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Bestuurlijke achtergrond en uitgangspunten	1
1.3	Aanpak	1
1.4	Leeswijzer	2
2	Analyse huidige situatie	3
2.1	Consequenties voor opzet duurzaamheidsfonds	4
3	Opzet	5
3.1	Doelstelling	5
3.2	Financiering en omvang	6
3.3	Projecten en doelgroepen	7
4	Uitvoering	11
4.1	Randvoorwaarden, procedure en beoordelingscriteria	11
4.2	Organisatorische vormgeving	13
4.3	Stappenplan	14
5	Samenvatting advies	17
A	Geïnterviewde personen	21
B	Selectie interviewverslagen	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Waddinxveen heeft een duurzaamheidsfonds in het leven geroepen ter stimulering van een brede toepassing van duurzaamheid. Het duurzaamheidsfonds vormt een belangrijke instrument om de doelen uit het (concept-)klimaatplan van de gemeente te realiseren. Met het duurzaamheidsfonds kunnen projecten ondersteund worden die energie besparen en bijdragen aan duurzame energie. Uit het fonds kunnen projecten medegefinancierd of gesubsidieerd worden die passen in het klimaatbeleid, maar geïnitieerd en uitgevoerd worden door burgers, instellingen en bedrijven. Voorliggend advies beschrijft het *plan van aanpak* voor de opzet en uitvoering van een dergelijk duurzaamheidsfonds in Waddinxveen. Dit advies is door CE opgesteld in opdracht van de Gemeente Waddinxveen.

1.2 Bestuurlijke achtergrond en uitgangspunten

De gemeente heeft de afgelopen jaren een reeks van beleidsinitiatieven ontplooid, zoals het energiebeleidsplan, de bijdrage aan het regionale windplan, de duurzame energiescan, acties promoten zonneboiler, duurzaam bouwen in Zuidplas '90. Deze activiteiten hadden echter enigszins het karakter van gelegenheidsbeleid.

Het college wil in de periode 2002-2006 een meer structureel duurzaamheidsbeleid ontwikkelen en uitvoeren. De thema's energie en duurzaam bouwen hebben daarbij prioriteit.

Duurzame ontwikkeling wordt geïntegreerd en verankerd in beleid en uitvoering. De inzet van (financiële) instrumenten is voor dit onderdeel van groot belang. In het collegeprogramma wordt hiertoe de instelling van een duurzaamheidsfonds aangekondigd.

Doel

Doel van voorliggend advies is:

Stel een 'plan van aanpak' op voor de opzet van een duurzaamheidsfonds dat een substantiële stimulans levert aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van de Gemeente Waddinxveen.

1.3 Aanpak

De aanpak die heeft geleid tot dit advies bestond uit:

- 1 Literatuurrecherche van relevante documenten.
- 2 Interne interviewronde: met betrokken ambtenaren en de wethouder (zie Bijlage A). Hierin is de opzet, uitvoering en samenhang met het bestaande beleid aan de orde geweest.
- 3 Externe interviewronde: met de potentiële doelgroep van het duurzaamheidsfonds (zie Bijlage A). De externe interviewronde bestond uit een inventarisatie van de mogelijkheden en potentiële projecten waaraan het duurzaamheidsfonds kan bijdragen.

1.4

Leeswijzer

In het *plan van aanpak* moet in ieder geval concreet antwoord worden gegeven op:

- 1 Wat is de doelstelling van het duurzaamheidsfonds?
- 2 Wat is de omvang van het fonds? Hoe kan het fonds gefinancierd worden?
- 3 Welke projecten en doelgroepen komen in aanmerking voor een bijdrage uit het fonds?
- 4 Welke criteria worden gehanteerd bij de toewijzing van het fondsbudget?
- 5 Hoe moet dit organisatorisch worden vormgegeven?
- 6 Hoe ziet het stappenplan voor invoering van het fonds eruit?

Leeswijzer

Deze vragen worden in hoofdstuk 3 (opzet: eerste drie vragen) en hoofdstuk 4 (uitvoering: laatste drie vragen) beantwoord. Hoofdstuk 5 sluit af met een samenvatting van het advies.

Alvorens op deze vragen in te gaan, hebben wij een analyse op hoofdlijnen uitgevoerd over de stand van zaken ten aanzien van klimaat en duurzaamheid in Waddinxveen.

Huidige situatie

In dit hoofdstuk geven we een beknopte schets van de huidige situatie met betrekking tot de voortgang van het klimaatbeleid. Deze schets is gebaseerd op de literatuurstudie en de interviewronde.

- De Gemeente Waddinxveen voert reeds een actief energie- c.q. klimaatbeleid. In de periode vanaf 1996 vormde het Energiebeleidsplan en het uitvoeringsplan energiebeleid hiervoor de leidraad. Als uitvloeisel van deze plannen zijn reeds verschillende projecten uitgevoerd. Van een structurele verankering van integraal en samenhangend energiebeleid, gekoppeld aan concrete beleidsdoelstellingen is tot nu nog geen sprake geweest. Hiervoor dient het in te voeren klimaatplan een belangrijke aanzet te leveren.
- Met energiebesparing en inzet van duurzame energietoepassing (subsidieverordening zonne-energie, Regionaal Windplan Midden-Holland en het Regionaal Windconvenant Midden-Holland) is belangrijke vooruitgang met huidige en toekomstige reductie van CO₂ in de gemeente geboekt. Bedrijven, maatschappelijke instellingen, corporaties en inwoners leveren belangrijke bijdrage aan reductie van CO₂. Als voorbeeld noemen we een ambitieus energiebesparingsbeleid van de corporatie, waarin als standaard een keur aan besparende maatregelen (op woningniveau) voor elke renovatie zijn opgenomen.
- Diverse betrokkenen uit bovengenoemde groepen geven aan er in de huidige fase van klimaat- en energieprojecten behoefte bestaat aan nieuwe kennis- en samenwerkingsverbanden die leiden tot verdergaande CO₂-reductiemaatregelen. Gedacht kan worden aan collectieve energieopties (wk-gasmotoren, laag-temperatuursystemen met warmtepompen, restwarmtebenutting, warmte- en koudeopslag). Het duurzaamheidsfonds zou zich met name moeten richten op het stimuleren van innovatieve projecten die een bijdrage leveren aan het beter voor het voetlicht brengen van deze verdergaande energiebesparingsopties bij de doelgroepen. Innovatief betekent hier vooral technieken waar relatief weinig of geen ervaring mee is opgedaan door gemeentelijke partners.
- Dergelijke nieuwe opties met vergaande CO₂-reductie komen thans nauwelijks of in ieder geval onvoldoende van de grond. Knelpunten zijn op de eerste plaats het ontbreken van kennis en inzicht om dergelijke samenwerkingsprojecten op te zetten en het ontbreken van een duidelijke probleemeigenaar/projecttrekker die het initiatief kan nemen. In de tweede plaats vormen de onrendabele top en aanzienlijke investeringsrisico's van de investeringen een knelpunt.

2.1

Consequenties voor opzet duurzaamheidsfonds

Om de gelden van het duurzaamheidsfonds zo effectief en doelmatig (kosteneffectief) mogelijk in te zetten ten behoeve van het klimaatbeleid, zal het duurzaamheidsfonds zich moeten richten op projecten met een verdergaand energiebesparingspotentieel en daarnaast projectmatige samenwerkingsverbanden en haalbaarheidsonderzoeken die de kiem kunnen vormen van dergelijke projecten. Daarbij zal de verspreiding van projectresultaten en de voorbeeldfunctie een belangrijk onderdeel van het project moeten vormen. Tegelijkertijd zal de rol van de gemeente zich niet moeten beperken tot subsidieverstrekker. Subsidies uit het duurzaamheidsfonds dienen dan ook zoveel mogelijk geflankeerd te worden door een beleid waarbij een actieve en initiërende rol wordt gespeeld om kansen bij renovatie en nieuwbouw, in samenwerking met partners te verzilveren.

3 Opzet

Bij de opzet van het duurzaamheidsfonds staan de volgende vragen centraal:

- Wat is de doelstelling van het fonds? (paragraaf 3.1)
- Wat is de omvang van het fonds? Hoe kan het fonds gefinancierd worden? (paragraaf 3.2)
- Welke projecten en doelgroepen komen in aanmerking voor een bijdrage uit het fonds? (paragraaf 3.1)

Hieronder worden deze vragen beantwoord.

3.1 Doelstelling

Hoofddoelstelling

Hoofddoel van het fonds is het reduceren van CO₂ door een kosteneffectieve stimulering van klimaatprojecten. Daarmee wordt bedoeld dat CO₂ wordt gereduceerd tegen een zo gering mogelijk gemeentelijke bijdrage uit het duurzaamheidsfonds.

Teneinde CO₂ te reduceren, kunnen projecten ondersteund worden die *versterkt* bijdragen aan energiebesparing, toepassing van duurzame energie, innovatieve energievoorzieningen en experimentele energieprojecten. Dit betekent derhalve 'extra' ten opzichte van de bestaande praktijk of de wettelijke norm. Daarmee wordt voorkomen dat projecten worden gestimuleerd die zonder de subsidie ook wel tot stand zouden zijn gekomen (beperken van "free-riders"). Kosteneffectiviteit is dus een belangrijke criterium bij het vertrekken van subsidies. Zie ook paragraaf 4.1.

Nevendoelen

Nevendoelen zijn:

- ontwikkeling en toepassing van nieuwe/innovatieve energiesystemen stimuleren die een belangrijkste uitstraling hebben naar de gehele gemeente;
- draagvlak voor klimaatbeleid verbeteren door voordelen van een duurzaam energiegebruik voor burgers en bedrijven te laten zien.

Ad innovativiteit

Het is van groot belang binnen de Gemeente Waddinxveen ervaring op te doen met thans nog relatief onbekende energiesystemen (zie hoofdstuk 1). Deze leercurves kunnen op termijn leiden tot verankering van nieuwe technieken binnen het bestaande energiebesparingsbeleid van bedrijven, instellingen en corporaties.

Ad draagvlak

Energiebesparing en toepassing van duurzame energie hebben naast CO₂-reductie, belangrijke voordelen voor burgers, maatschappelijke instellingen en bedrijven. Daarbij kan gedacht worden aan kostenbesparingen, onderstrepen van een duurzaam imago, comfort, verbeterde leefbaarheid, een langere levensduur van gebouwen, etc. Alhoewel de hoofddoelstelling CO₂-besparing is, zal het DF ook aantoonbaar bij moeten dragen aan bijvoorbeeld leefbaarheid, woonkwaliteit en een lagere energienota voor bedrijven en bewoners. Het is van groot belang om over deze maatschappelijke

meerwaarde goed te communiceren om het draagvlak voor een DF te kunnen waarborgen.

Deze doelen worden in het advies nader uitgewerkt in de beoordelingscriteria in paragraaf 4.1.

3.2 Financiering en omvang

Financiering van het duurzaamheidsfonds kan op verschillende manieren. Grofweg onder te verdelen in eenmalige reservering en continue financiering. Onder éénmalige financiering valt reservering vanuit de gemeentelijke begroting. Onder continue financiering vallen mogelijkheden om een 'permanente' geldstroom te genereren ten behoeve van investeringen in het lokale klimaatbeleid.

In het collegeprogramma is het voornemen geuit om een substantieel deel van de renteopbrengsten van de EMH-gelden - in principe een permanente financieringsbron - te gebruiken ten behoeve van de wensen van inwoners en verenigingen. Omtrent de aanwending van de nog resterende rente vindt jaarlijks in het kader van het beleidsplan een integrale afweging plaats. Met voorrang wordt hierin betrokken (o.a.) de storting van een nader te bepalen bedrag in het duurzaamheidsfonds. Voorstel is om te starten met een jaarlijkse storting van € 75.000,- in het duurzaamheidsfonds.

Aangezien de putting uit het fonds sterk afhankelijk is het jaarlijkse aanbod van duurzaamheidsprojecten, ligt het voor de hand om hiervoor een bestemmingsreserve te creëren. In geval van onderuitputting kan het resterende bedrag naar het volgende jaar worden geschoven. Zo krijgt het duurzaamheidsfonds het karakter van een "schoommelfonds" en kan effectiever ingespeeld worden op de financieringsbehoefte vanuit aanvragers.

Opties voor aanvullende financiering

Voorstel is om het fonds aanvullend te voeden:

- Vanuit de statiegeldregeling voor nieuwe gronduitgifte kan het fonds gevoed worden. Niet-teruggegeven opslagen op de grondprijs kunnen dan naar het fonds terugvloeien. Aangezien dit bedrag min of meer geoormerkt is voor duurzaamheid maar hiervoor niet is aangewend, heeft dit in het duurzaamheidsfonds zijn 'natuurlijke plek'.
- Besparing op de energiebudgetten van gemeentelijke gebouwen en openbare scholen. Eventuele besparingen kunnen terugvloeien naar het duurzaamheidsfonds. Een positieve prikkel voor energiebesparing voor de beheerders kan zijn om de gerealiseerde financiële besparing te delen: de helft voor de beheerder en de andere helft voor het fonds. Hiermee kunnen gedragsmaatregelen in de gemeentelijke gebouwen gestimuleerd worden. Hiermee geeft de gemeente concreet invulling aan de voorbeeldfunctie voor klimaatmaatregelen.

Beide opties leveren incidentele bedragen op, waarmee een zekere reserve in het fonds kan worden opgebouwd. Vastgesteld is dat de opties op intern ambtelijk draagvlak kunnen rekenen. Wij adviseren de in het voorstel aan de Raad beide opties mee te nemen.

Optie voor medefinanciering vanuit energiebedrijven

- Wij stellen voorts voor om samenwerking met het energiebedrijf Eneco te zoeken en de gemeentelijke storting te combineren met de MAP-gelden. Veel energiebedrijven zijn nog niet geheel overgegaan tot "ont-mapping." Ook Eneco beschikt nog over MAP-budgetten. De MAP-gelden hebben een maatschappelijke functie en dienen voor maatschappelijk doeleinden worden aangewend. Inzet voor samenwerking zou bijvoorbeeld kunnen zijn een verdubbeling van het bedrag. Samenwerking van Eneco zou gestalte kunnen krijgen in de beoordelingscommissie van het fonds.

Wij adviseren om deze optie aan de Raad voor te stellen.

Opties voor langere termijn

Op wat langere termijn kan tevens gedacht worden aan een koppeling van het fonds aan vergroening van het lokale belastingstelsel.

- 1 **Vergroening OZB:** Een verhoging van OZB-tarieven / of een uitgestelde verlaging van de tarieven kan worden aangewend voor het duurzaamheidsfonds. Ook kan hierbij worden gedacht aan een OZB-differentiatie naar woningen die een hoge en lage energieprestatie kennen. Een juiste keuze voor de tarieven kan met name corporaties en ook particulieren prikkelen om tot een verbetering van de energieprestatie te komen. Een differentiatie van de OZB zal, in tegenstelling tot de verhogingsvariant, opbrengstenneutraal worden doorgevoerd. Hoewel er dus geen directe koppeling ligt tussen het fonds en de OZB-differentiatie, vormen beide instrumenten te samen een goede mix om tot energiebesparing in de gebouwde omgeving te komen. Hiervoor zou binnen de regiogemeenten Midden-Holland een vergroeningsdiscussie gestart kunnen worden.
- 2 **Vergroening grondprijzen:** een kleine opslag op de grondprijzen kan een aardige extra financieringsbron voor het fonds vormen en daarnaast prikkelen tot duurzaam en efficiënt ruimtegebruik. Hiervoor zijn bij voorkeur gezamenlijke afspraken nodig met regiogemeenten in Midden-Holland om de concurrentieverhoudingen niet te verstoren.
- 3 **Verdere uitbreiding statiegeldregeling gronduitgifte:** De statiegeldregeling kan als instrument bij de uitgifte van Coenecoop 3 worden uitgebreid naar elke nieuwe gronduitgifte van de gemeente. Hiervoor kan worden afgesproken dat elk niet-teruggegeven bedrag wordt teruggestort in het fonds.

Wij adviseren de drie genoemde langetermijn financieringsopties pas na enkele jaren van ervaring met het duurzaamheids voor te stellen. Vanwege de gevoeligheid van het onderwerp zijn een maatschappelijke discussie en nauwe samenwerking in de regio belangrijke randvoorwaarden in het voorbereidingstraject.

3.3 Projecten en doelgroepen

Met de middelen uit het fonds kan een financiële bijdrage worden geleverd aan projecten van derden op het terrein van energiebesparing, duurzame energie en duurzaam bouwen. Uitgaande van de analyse van de huidige situatie stellen we voor het duurzaamheidsfonds open te stellen voor:

- 1 **Hardwareprojecten:** maatregelen en projecten die CO₂ reduceren.
- 2 **Softwareprojecten:** haalbaarheidsonderzoeken (energiescan en -visies) en projectsamenwerkingsverbanden gericht op concrete maatregelen en technieken voor verdergaande CO₂-reductie.

Hardware-projecten

Met het duurzaamheidsfonds wil Waddinxveen projecten steunen die bijdragen aan het vermijden van CO₂. Het fonds staat in principe open voor alle projecten die aantoonbaar en kosteneffectief bijdragen aan de CO₂-reductie binnen het gemeentelijk grondgebied. Hieronder geven we een opsomming van voorbeeldprojecten die in principe in aanmerking kunnen komen:

- 1 Duurzame herstructurering.
- 2 Duurzame energievoorziening voor bepaalde locaties.
- 3 Zonneboilerprojecten (corporaties).
- 4 Zonnecellen op kantoren en/of bedrijfspanden.
- 5 Stimulering energiebesparing voor kleine bedrijven en huishoudens.
- 6 Nieuwe energievoorzieningen (warmtekrachtinstallaties in nieuwe en renovatiewijken, warmtepompen) en restwarmtebenutting.

Of de projecten ook daadwerkelijk in aanmerking komen voor een subsidie hangt van de beoordelingscriteria. Deze worden in paragraaf 4.1 op een rij gezet.

Software-projecten

Strikt genomen leiden haalbaarheidsonderzoeken niet tot CO₂-reductie, maar kunnen wel bijdragen aan kennis over beschikbare opties en kosten om energie te besparen. De analyse van de huidige situatie laat zien dat het juist ontbreekt aan deskundigheid en samenwerkingsvormen ten behoeve van verdergaande energiebesparingsmaatregelen in de bestaande bouw en bij bedrijven. Vanuit de corporaties en bedrijven is daar ook een duidelijke behoefte aan deze kennis gesignaleerd. Aangezien het op voorhand niet duidelijk is in welke mate van beide subsidiemogelijkheden gebruik gaat worden gemaakt, is het niet zinvol een richtlijn voor de verdeling van het budget vast te stellen. Het lijkt wel zinvol om vooral in de eerste jaren prioriteit te geven aan het doorlichten van het energiebesparingspotentieel in de bestaande woningvoorraad, bedrijven en bedrijfslocaties om goed zicht te krijgen op verdergaande kosteneffectieve reparingsmaatregelen. Hierbij is de samenhang met het beleid om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen cruciaal.

De volgende voorbeeldprojecten komen in principe in aanmerking voor een bijdrage uit het duurzaamheidsfonds:

- energiescans ten behoeve van bedrijven waarin nadrukkelijk ook innovatieve dan wel verdergaande reductieopties worden bekeken;
- energievisies of haalbaarheidsstudies gericht op een duurzame energievoorziening;
- samenwerkingsverbanden gericht op een nieuwe energievoorziening met een collectief karakter. Voor de verwezenlijking van duurzame en innovatieve energieoplossingen is samenwerking tussen verschillende partijen - gemeenten, corporatie of projectontwikkelaar, energiebedrijf, Novem, etc. - onontbeerlijk. Het opzetten van samenwerking, concreet (voor)onderzoeken van mogelijkheden voor een duurzame energievoorziening en indien mogelijk / haalbaar toe te passen komen in aanmerking voor een bijdrage¹;

¹ Hierbij kan gedacht worden aan workshops en conferenties die tot doel hebben te komen tot samenwerking met betrekking tot innovatieve en verdergaande energieoplossingen. Als voorwaarde kan worden opgenomen dat de gemeente aanwezig is en invloed kan hebben op de agenda.

- ook communicatie en voorlichtingsprojecten over bijvoorbeeld energiebesparing in bestaande bouw of nieuwbouw. Projecten als 'modelwoning bestaande bouw' of 0-energiewoningen kunnen als voorbeeldprojecten in aanmerking komen voor financiering. Informatie over mogelijkheden is belangrijk om bewustwording en gedragsverandering te stimuleren.

Doelgroepen

Aanmelding van projecten staat open voor alle doelgroepen van het gemeentelijke milieu- en klimaatbeleid. Dit kunnen in principe individuele personen zijn of organisaties /bedrijven. Tot de doelgroepen behoren onder andere:

- woningcorporaties;
- bedrijven;
- instellingen;
- verenigingen van eigenaren;
- institutionele beleggers;
- milieuorganisaties;
- burgers.

De gemeentelijke organisatie zelf kan geen projecten indienen en zal via de reguliere budgetten haar eigen verantwoordelijkheid moeten nemen (voorbeeldfunctie).

Projecten dienen zowel inhoudelijk als financieel goed onderbouwd te zijn. De financiële en praktische haalbaarheid moet duidelijk uit de aanvraag blijken.

4 Uitvoering

Bij de uitvoering van het duurzaamheidsfonds staan de volgende vragen centraal:

- 1 Welke criteria worden gehanteerd bij de toewijzing van het fondsbudget? (paragraaf 4.1)
- 2 Hoe moet dit organisatorisch worden vormgegeven? (paragraaf 4.2)
- 3 Hoe ziet het stappenplan voor invoering van het fonds eruit? (paragraaf 4.3)

4.1 Randvoorwaarden, procedure en beoordelingscriteria

Randvoorwaarden

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het duurzaamheidsfonds dient in ieder geval aan de volgende randvoorwaarde te zijn voldaan:

- het project draagt bij aan een vermindering van CO₂-uitstoot door:
 - het terugbrengen van de vraag naar energie;
 - een verhoging van het aandeel duurzame energiebronnen in de Waddinxveense energievoorziening;
 - een structurele vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen.

Indien de totale gevraagde subsidiebedrag voor de betreffende periode kleiner is dan het fonds beschikbaar kan stellen, zal tevens worden gekeken naar de volgende aanvullende randvoorwaarden:

- bijdrage aan het vergroten van het draagvlak voor het lokale klimaatbeleid door zichtbare en toegankelijke technieken te gebruiken;
- extra voordelen voor burgers in termen van wooncomfort, leefbaarheid en veiligheid;
- opdoen van ervaring met energietechnologieën die relatief nieuw zijn binnen de gemeente.

Procedure

Er zijn in principe twee opties voor de wijze waarop de subsidies worden verstrekt:

- 1 Wie het eerst komt, wie het eerst maalt.
- 2 Tender op basis CO₂-reductie (of andere duurzaamheidscores) per subsidie-euro.

Het eerste systeem van subsidieverstrekking is flexibel. Op elk moment van het jaar is het mogelijk om een project in te dienen voor een bijdrage uit het duurzaamheidsfonds. Direct na ontvangst van de navraag of twee keer per jaar op van tevoren afgesproken momenten beoordeelt de toetsingscommissie de binnengekomen aanvragen op basis van de beoordelingscriteria. Subsidie wordt verstrekt tot het budget is uitgeput op volgorde van binnenkomst.

Het tweede systeem, de tender, heeft als voordeel dat aanvragers van tevoren op de hoogte zijn van de beoordelingsprocedure. Binnen de indieningstermijn worden alle aanvragen beoordeeld en op een rij gezet. De aanvragen met de hoogste CO₂-reductie per gesubsidieerde euro komen als eerste in aanmerking voor een subsidie totdat het budget is uitgeput. Met de tenderprocedure is de kosteneffectiviteit van CO₂-reductie het meest gewaarborgd, omdat een zo hoog mogelijke reductie van CO₂ wordt gehaald tegen zo laag mogelijke gemeentelijke bijdragen.

Voorgesteld wordt om het eerste systeem te hanteren bij subsidieverstrekking, vanwege de flexibiliteit waarmee op aanvragen kan worden ingespeeld. Vooral in de opstartfase is het van belang goed in te kunnen spelen op aanvragers en de administratieve lasten tot een minimum beperkt te houden. De reserves van het fonds kunnen in uitzonderingsgevallen ingezet worden wanneer zich belangrijke projecten aandienen met een hoog rendement of een sterk innovatief karakter.

Na een jaar kan de procedure geëvalueerd worden. Wanneer de toestroom van subsidieaanvragen toeneemt, kan alsnog gekozen worden voor tendering. Hiermee kan worden voorkomen dat indien het budget vroegtijdig zou worden uitgeput, projecten met een hoger klimaatrendement niet meer in aanmerking komen voor een subsidie.

Een toets achteraf of de subsidie conform begroting is besteed en de techniek is geïnstalleerd (of het project is uitgevoerd) maakt deel uit van de procedure. De subsidieaanvrager dient hiervoor de benodigde documenten aan te leveren.

Beoordelingscriteria

Bij de beoordeling van de subsidieaanvragen worden de volgende criteria gehanteerd:

- de verwachte CO₂-reductie moet extra zijn t.o.v. bestaande praktijk, wettelijke normen of 'business as usual'. De aanvrager moet de extra reductie aantoonbaar maken door inzichtelijk te maken wat de besparing is ten opzichte van de referentiecasse;
- naast CO₂-reductie zoveel mogelijk andere voordelen hebben op het terrein van woonkwaliteit, veiligheid en leefbaarheid;
- zo veel mogelijk een innovatief karakter hebben;
- het fonds mag aanvullend zijn ten opzichte van andere subsidies, mits de aanvrager duidelijk maakt welke andere subsidies voor het project aangevraagd worden dan wel reeds zijn toegekend.

Richtlijnen voor het subsidiebedrag per project

Het te verstrekken subsidiebedrag per duurzaamheidsproject dient zo veel mogelijk te worden gebaseerd op de onrendabele top van de investering. Dit is het verschil tussen het maatschappelijke rendement (kosten en baten voor de samenleving) en het private rendement (kosten en baten voor de exploitant). Door het subsidiebedrag op dit verschil te baseren, kan het financieel onrendabele project toch over de streep worden getrokken.

Ervaringen met het Energiefonds Delft hebben uitgewezen dat gegevens over de onrendabele top door de aanvrager moeten worden aangeleverd. Aangezien de praktijk te veel in ontwikkeling is en de toepassing van energietechnieken breed is, is het niet zinvol de onrendabele top van standaardtechnieken op voorhand te bepalen. Toekenning van het subsidiebedrag is dus altijd maatwerk.

Om de aanvraag goed te kunnen beoordelen, zijn de volgende gegevens noodzakelijk:

- een goede onderbouwing van het milieurendement;
- onderbouwing van de financiële haalbaarheid.

Voorstel is om het subsidiebedrag te baseren op een percentage van de energetische meerkosten van een bepaald project. Hiermee kan de terugverdientijd van de investering worden teruggebracht en een deel van de onrendabele top worden overbrugd. Voor softwareprojecten wordt een subsidiepercentage van de totale kosten gehanteerd.

4.2

Organisatorische vormgeving

Voorgesteld wordt om een toetsingscommissie in te stellen die breed is samengesteld uit personen van binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Voordeel hiervan is dat het duurzaamheidsfonds niet een interne gemeentelijke zaak is, maar ook gedragen wordt door de lokale partijen die direct of indirect betrokken zijn bij de uitvoering van projecten. Een breed samengestelde toetsingscommissie kan ook nieuwe impulsen aan het klimaatbeleid geven door kansen te bieden voor nieuwe samenwerkingsverbanden.

Agentschap?

In de Gemeente Delft speelt het Delfts Energie Agentschap (DEA) een belangrijke rol in het formuleren en aandragen van nieuwe projecten ten behoeve van het Energiefonds. Het DEA is een gezamenlijk initiatief van de Gemeente Delft, de Gemeente Schipluiden, Energie Delfland, de woningcorporaties, de KvK, de Windvereniging en de Woonkoepel. Het DEA is een zelfstandige organisatie die zich bezig houdt met de opzet en uitvoering van lokaal energiebeleid.

Het DEA-model (zie tekstkader) is wellicht te ambitieus voor een kleinere gemeente als Waddinxveen, maar op kleinere schaal kan de breed samengestelde toetsingscommissie tevens een rol spelen in het initiëren van nieuwe samenwerkingsverbanden en ontwikkelen van projecten.

We stellen voor om de het energiebedrijf Eneco te benaderen voor een bijdrage uit de MAP-gelden. Hiermee kan de financiële omvang van het fonds worden vergroot. Het energiebedrijf kan als investeringspartner in energieprojecten optreden.

Om de onafhankelijkheid van de toetsingscommissie te waarborgen, geldt de *formele procedure* dat betrokken partijen zich moeten terugtrekken indien men eigen projecten zou gaan beoordelen.

Op in februari 2003 gehouden werkconferentie klimaatbeleid is door de aanwezige partijen afgesproken om een kennis- en uitwisselingsplatform in het leven te roepen. De belangrijkste externe doelgroepen van het klimaatbeleid (ICW, Platform Duurzaam Waddinxveen en Woonpartners Midden-Holland) zullen hierin samen met de gemeente periodiek van gedachten wisselen over de voortgang in de uitvoering van het klimaatbeleid. Een dergelijk platform zou 1 op 1 aan kunnen sluiten op de voorgestelde toetsingscommissie. Tevens wordt naar mogelijkheden gezocht voor samenwerking met de Gemeente Gouda.

De toetsingscommissie zal uit de volgende personen bestaan:

- wethouder milieu, energie en duurzaamheid;
- energiecoördinator;
- hoofd afdeling VROM;
- vertegenwoordiger Platform Duurzaam Waddinxveen;
- vertegenwoordiger Industrieel Contact Waddinxveen;
- vertegenwoordiger Woonpartners Midden-Holland.

Ambtelijk verantwoordelijk voor het beheer van het duurzaamheidsfonds is de energiecoördinator. Het hoofd van de afdeling VROM zal als leidinggevende verantwoordelijk zijn voor het budgetbeheer. Bestuurlijk verantwoordelijk is de wethouder milieu, energie en duurzaamheid.

4.3

Stappenplan

Om tot invoering van het duurzaamheidsfonds te komen dienen de volgende stappen te worden gezet:

- 1 Benadering energiebedrijf Eneco voor financiële bijdrage:
 - afspraken maken over deelname energiebedrijf;
 - afspraken maken over hoogte financiële bijdrage.
- 2 Formele instelling van het duurzaamheidsfonds door de gemeenteraad²:
 - goedkeuring door B&W.
- 3 Publiciteit om doelgroepen uit te nodigen om projecten aan te dragen:
 - na instelling van het fonds wordt er publiciteit gegeven aan het duurzaamheidsfonds, de criteria waaraan projecten moeten voldoen en de wijze waarop projecten kunnen worden aangedragen;⁷
 - benaderen van de verschillende doelgroepen rechtstreeks en door middel van ICW en PDW.
- 4 Actieve werving van projecten:
 - zeker in het begin zal een actieve opstelling van de gemeente noodzakelijk zijn om voldoende duurzaamheidsprojecten te kunnen voordragen voor het fonds;
 - bij renovatieprojecten en nieuwbouw (woningbouw, kantoren en bedrijvenlocaties) zal de energiecoördinator een goed beeld moeten krijgen van de mogelijkheden tot energiebesparingsopties en initiatiefnemers moeten wijzen op het bestaan van een duurzaamheidsfonds;
 - mogelijk kan vanuit de toetsingscommissie initiatieven tot samenwerking ontstaan voor verdergaande klimaatprojecten;
 - indien dit structurele vormen gaat aannemen, is het noodzakelijk hier een aparte projectorganisatie voor in het leven te roepen. Toetsing en projectontwikkeling wordt zo uit elkaar gehouden.
- 5 Begeleiding van aanvragers bij subsidieaanvraag:
 - rekening dient gehouden te worden met de reservering van capaciteit voor de begeleiding van subsidieaanvragers;
 - dit kan bestaan uit voorlichting, helpen bij de projectafbakening en -ontwikkeling, en oplevering van de gewenste gegevens in het kader van de subsidieaanvraag.
- 6 Beoordeling van ingediende projecten op basis van de hiervoor genoemde beoordelingscriteria door toetsingscommissie:
 - de projecten worden beoordeeld op basis verwachte totale reductie van CO₂ en de andere criteria;
 - de projecten die volgens de toetsingscommissie voldoen aan de criteria worden gehonoreerd totdat het totale budget is uitgeput;
 - indien het totale budget is uitgeput kan in uitzonderlijke gevallen (projecten met hoog milieurendement of groot uitstralingseffect) een beroep op de reserves worden gedaan;
 - de hoogte van de subsidie wordt bepaald door een % (zeg 15%) van de energetische meerkosten te nemen. Voor haalbaarheidsstudies of projectsamenwerkingsverbanden geldt een percentage van 75% van de totale kosten.
- 7 Advies aan B&W door toetsingscommissie.
- 8 Besluit B&W.
- 9 Evaluatie subsidieaanvraag:
 - door middel van een bewijs (foto's en/of facturen) achteraf toont de aanvrager aan dat zijn project conform inhoudelijke en technische beschrijving in de subsidieaanvraag is uitgevoerd.

² Al dan niet met een bijdrage van het energiebedrijf.

- 10 Evaluatie duurzaamheidsfonds: na een jaar wordt de opzet, uitvoering en wijze van subsidieverstrekking van het duurzaamheidsfonds geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Aandachtspunten bij de evaluatie zijn het totale CO₂-reductie-effect in verhouding tot het totale subsidiebedrag, voordelen voor burgers en bedrijven, organisatorische vormgeving en administratieve lasten voor de aanvrager.

Capaciteitsbeslag en ondersteuning

Voor actieve projectwerving, begeleiding van subsidie-aanvragen, beoordelen van projectaanvragen dient rekening te worden gehouden met een capaciteitsbeslag van 0,2 FTE van de energiecoördinator in de opstartfase (eerste en eventueel tweede jaar). De laatste twee stappen zouden uitbesteed kunnen worden, waardoor het beslag kan worden teruggebracht tot 0,1 FTE maximaal.

5 Samenvatting advies

Samengevat luidt het plan van aanpak:

- 1 Wij adviseren een duurzaamheidsfonds in te voeren per 1 januari 2004 met als hoofddoelstelling het reduceren van CO₂ door een kosteneffectieve stimulering van klimaatprojecten. Daarmee wordt bedoeld dat CO₂ wordt gereduceerd tegen een zo gering mogelijk gemeentelijke bijdrage uit het duurzaamheidsfonds.
- 2 Het duurzaamheidsfonds richt zich op projecten met een ambitieus energiebesparingspotentieel in de Gemeente Waddinxveen. Projecten die vanuit het fonds ondersteund worden gaan verder dan de wettelijke norm of de gangbare praktijk.
- 3 Gestart wordt met een jaarlijkse storting van € 75.000,= in het duurzaamheidsfonds. Hiervoor wordt een bestemmingsreserve gecreëerd. In geval van onderuitputting kan het resterende bedrag naar het volgende jaar worden geschoven.
- 4 Aanvullend worden de niet-teruggegeven bedragen uit de statiegeldregeling en niet opgemaakte energiebudgetten in de reserves van het duurzaamheidsfonds gestort. Het energiebedrijf Eneco wordt benaderd voor een financiële bijdrage vanuit de MAP-gelden.
- 5 Het duurzaamheidsfonds richt zich zowel op *hardware* en *software* projecten. De eerste leveren rechtstreeks een bijdrage aan de reductie van CO₂ door vraagbeperking, duurzame energie, en vergroting van de energie-efficiency. Het tweede type projecten wordt ondersteund voor zover deze een belangrijke bijdrage leveren aan de vergroting en/of verbreiding van kennis over toepassing van verdergaande en substantiële (duurzame) energieoplossingen binnen de gemeente.
- 6 Aanmelding van projecten staat open voor alle doelgroepen van het gemeentelijke milieu- en klimaatbeleid. Dit kunnen in principe individuele personen zijn of organisaties / bedrijven. De gemeentelijke organisatie of instellingen zelf komt niet in aanmerking voor het verkrijgen van een subsidie.
- 7 Het systeem van subsidieverstrekking dient flexibel te zijn zodat goed ingespeeld kan worden op de aanvragen van doelgroepen. Hiervoor wordt in eerste instantie het principe 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' gehanteerd. De toetsingscommissie bepaalt welke projecten voldoen aan de beoordelingscriteria. Subsidies kunnen worden uitgekeerd totdat het budget is uitgeput. Na een aan het hoofd VROM gemandateerd goedkeuringsbesluit van B&W kan de subsidie worden uitgekeerd. De fondsreserve kan in bijzondere gevallen worden aangewend indien het voorgedragen project een groot milieurendement (CO₂-reductie-effect) heeft en/of een groot uitstralingseffect heeft binnen de gemeente waardoor het draagvlak voor klimaatbeleid kan worden vergroot.

- 8 De toetsingscommissie zal breed worden samengesteld met personen van binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. In de toetsingscommissie hebben zitting: de wethouder milieu, energie en duurzaamheid, de energicoördinator; hoofd VROM, en vertegenwoordigers van het Platform Duurzaam Waddinxveen, Industrieel Contact Waddinxveen, Woonpartners Midden-Holland en energiebedrijf Eneco. Om de onafhankelijkheid van de toetsingscommissie te waarborgen, geldt de formele procedure dat betrokken partijen zich moeten terugtrekken indien men eigen projecten zou moeten beoordelen. De toetsingscommissie adviseert B&W over de bijdrage per project. B&W neemt het uiteindelijke goedkeuringsbesluit.
- 9 Actiepunten na de instelling van het duurzaamheidsfonds voor de gemeente zijn:
 - publiciteit en communicatie rond het duurzaamheidsfonds;
 - werving van voldoende duurzaamheidsprojecten door kansen te signaleren in de bestaande en nieuwbouw en initiatiefnemers alert te maken op de mogelijkheden van een financiële bijdrage uit het fonds;
 - begeleiding van subsidieaanvragers.
- 11 Na een jaar zal de regeling worden geëvalueerd. Aandachtspunten bij de evaluatie zijn het totale CO₂-reductie-effect in verhouding tot het totale subsidiebedrag, voordelen voor burgers en bedrijven, organisatorische vormgeving en administratieve lasten voor de aanvrager.
- 12 Wanneer het duurzaamheidsfonds succes oogst, kan gezocht worden naar een permanente financieringsbronnen. Hierbij kan gedacht worden aan vergroening van de Onroerend Zaak Belasting of de grondprijzen. Hiermee kunnen structurele prikkels worden gegeven tot het nemen van energiezuinige maatregelen en tegelijkertijd nieuwe middelen worden gevonden voor duurzaamheidsinvesteringen. Om mogelijke concurrentieverstorende effecten te voorkomen zou dit bij voorkeur in regio Midden-Holland verband moeten plaatsvinden. Hiervoor zou binnen de regio een discussie opgestart moeten worden.

CE

**Oplossingen voor
milieu, economie
en technologie**

Oude Delft 180

2611 HH Delft

tel: 015 2 150 150

fax: 015 2 150 151

e-mail: ce@ce.nl

website: www.ce.nl

Besloten Vennootschap

KvK 27251086

Duurzaamheidsfonds Waddinxveen

Plan van Aanpak

Bijlagen

Rapport

Delft, september 2003

Opgesteld door: M.J. (Martijn) Blom

A Geïnterviewde personen

Persoon	Organisatie	Functie
W.H.K. Dijksterhuis	Gemeente Waddinxveen	Wethouder
W. van Valen	Gemeente Waddinxveen	Energiecoördinator
C. Bouwman	Gemeente Waddinxveen	Afdelingshoofd financiën
W.P. Kaandorp	Gemeente Waddinxveen	Beleidsmedewerker ruimtelijke ordening
P.D.M. Bond	Gemeente Waddinxveen	Beleidsmedewerker economische zaken
J. Goedegebure	Gemeente Waddinxveen	Beleidsmedewerker grondzaken
J. Commissaris	Platform Duurzaam Waddinxveen	Voorzitter
W. Erath	Platform Duurzaam Waddinxveen	
H. ter Heide	Platform Duurzaam Waddinxveen	Waarnemend voorzitter werkgroep energie
J. Hoogendoorn	Platform Duurzaam Waddinxveen	Voorzitter werkgroep energie
C. Havelaar	Industrieel Contact Waddinxveen	
W. Huijzers	Industrieel Contact Waddinxveen	
J. Krul	Woonpartners Midden-Holland	Adjunct-directeur
W. Visser	Woonpartners Midden-Holland	Hoofd afdeling voorraadstrategie en productontwikkeling
Z. Winkels	Delfts Energie Agentschap	Directeur

B Selectie interviewverslagen

B.1 Verslag interview met Platform Duurzaam Waddinxveen

Verslag interview met de heren Erath, Commissaris en Ter Heide.

Doelen

Eens met enge definitie duurzaamheid wethouder. Voor kosteneffectieve bijdrage Duurzaamheidsfonds klimaatplan. Wel pleidooi voor voldoende experimenteerruimte en vernieuwing van aanpak.

Voeding/financiering

- plan van aanpak niet schrijven op € 75.000,=/jaar. Wat jaarlijks overblijft niet toevoegen aan algemene middelen, maar in Duurzaamheidsfonds behouden. Gelden in energiebeleidsveld vasthouden. Erath: "schommelfonds". Dit betekent dus fonds zo veel mogelijk loskoppelen van de lopende begroting van de gemeente;
- suggestie: duurzaamheidstoets gemeente (ontwikkeld, maar nog niet toegepast) loslaten op besteding van EMH-gelden.

Projecten en doelgroepen

- ontwikkeling Triangel, bijvoorbeeld met 0-Energiewoningen (zie Culemborg en Zoetermeer);
- ook communicatie en p.r.-projecten over energiebesparing in bestaande bouw. Project 'modelwoning bestaande bouw' financieren vanuit Duurzaamheidsfonds. Informatietoevoer is belangrijk om bewustwording en gedragsverandering te stimuleren (windvaan op kinderboerderij);
- kleine klimaatprojecten: ja, maar moeten passen in investeringen die grotere effecten teweegbrengen (regentonactie, zonneboileractie, etc.);
- project Energiestarter ('huishouden met laag inkomen') op energiebesparing door banenpoolers.

Criteria

Zie Doelen.

Organisatorische vormgeving

- beoordelingscyclus mee laten lopen met bestuurlijke/begrotingscyclus (eind augustus indienen en oktober/november bestuurlijk vastleggen);
- fondsbeheer: Rabobank. Zij hebben ook financiële expertise en kunnen advies geven over optimale wijze van financieren (subsidie, voorfinanciering, lening, etc.). Ook mogelijk SVN een deel van het fonds, kan een revolving fund (terugvloeien naar fonds) karakter krijgen;
- samenstelling advies/beoordelingscommissie:
 - Rabobank;
 - lid Platform;
 - ambtenaar Waddinxveen;
 - raadslid;
 - bedrijfsleven (ISW);
 - corporaties;
 - (iedereen die bij klimaatplan betrokken is geweest).

Geschiedenis Duurzaamheidsfonds

- in Beleidsplan 2001 is discussie gestart over het stimuleren van duurzame projecten door fonds;
- in 2001 is rente uit EMH-gelden gebruikt voor dekking Beleidsplan door financieel nijpende situatie;
- in collegeonderhandelingen daarna is besloten om renteopbrengst ad € 75.000,=/jaar te reserveren voor Duurzaamheidsfonds. Dit in principe voor de komende vier jaar vanaf 2003 ("bij voorrang te reserveren voor Duurzaamheidsfonds");
- de komende bezuinigingsronde kan voor de besteding nog wel gevolgen hebben, maar voornoemde punt nemen we als uitgangspunt voor Duurzaamheidsfonds;
- wat betreft BANS keuze voor midden ambitie.

Financiering en omvang

- omvang: € 75.000,=/jaar;
- financiering uit rente EMH-gelden (structurele financieringsbron);
- andere structurele financieringsbronnen (opslag grondprijzen, lokale vergroening) op dit moment niet aan de orde;
- bouwfondsaandelen zijn naar algemene middelen gegaan (geen volkshuisvestingsfonds);
- ISV-bijdrage ook niet aan de orde, aangezien Waddinxveen een zogenaamde projectgemeente is.

Scope en reikwijdte

- bij de definitie van duurzaamheid heeft Waddinxveen duidelijk gekozen voor de planet-dimensie, d.w.z. ecologische invalshoek van duurzaamheid;
- binnen de ecologische invalshoek moet het Duurzaamheidsfonds ingezet worden om doelen uit klimaatplan te realiseren³;
- alleen bijdrage vanuit Duurzaamheidsfonds indien projecten duidelijk en aantoonbaar aan CO₂-reductie bijdragen, of indien voor- en haalbaarheidsonderzoek mogelijk leiden tot dit soort projecten;
- als voorbeeld kan gedacht worden aan het co-financieren van een haalbaarheidsonderzoek naar een composteerfabriek (biomassa)⁴ binnen de gemeente of het opstellen van een energievisie voor een bestaand woningencomplex;
- kennistrjecten zonder tastbare resultaten of niet leidend tot concrete klimaatprojecten die tot CO₂-besparing leiden, vallen buiten het Duurzaamheidsfonds.

Projecten en doelgroepen

- het Duurzaamheidsfonds richt zich met name op klimaatprojecten in de bestaande bouw. In de nieuwbouw worden zoveel mogelijk d.m.v. de grondexploitatie de klimaatambities gerealiseerd, tenzij heel duidelijk sprake is van een experimenteel of innovatief karakter met een uitstraling naar andere projecten. Wanneer de grond niet in handen is van de gemeente, wordt aan 'de voorkant' onderhandeld over de ambitie op het gebied van klimaat. Uitgangspunt is dat initiatiefnemer dat op eigen kosten financiert zonder bijdrage uit Duurzaamheidsfonds;

³ Het klimaatplan is hierin altijd leidend.

⁴ Waarmee warmte en elektriciteit kunnen worden opgewekt.

- kosteneffectiviteit: de reductie van CO₂ tegen het gefinancierde bedrag is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Dit brengt met zich mee dat grotere projecten een voorkeur genieten boven kleinere initiatieven;
- tot de doelgroepen behoren: bedrijven, instellingen, inwoners, corporaties en projectontwikkelaars die een belangrijk klimaatproject willen uitvoeren, maar die 'extra CO₂-reductie' niet binnen hun bestaande exploitatie kunnen financieren (onrendabele top). Andere subsidie dan wel financieringsbronnen moeten wel eerst bij voorkeur zijn uitgeput.

Criteria

- de reductie moet extra zijn t.o.v. bestaande praktijk, wettelijke normen of 'business as usual', en /of;
- zo veel mogelijk een innovatief karakter hebben, maar dit is geen noodzakelijke voorwaarde.;
- andere subsidiemogelijkheden zoveel mogelijk uitgeput.

Organisatorische vorm

- voorkeur voor 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' boven tender. Wel duidelijkheid naar aanvrager i.v.m. beperkte projectenstroom;
- projectenwerving via:
 - 1 Informerend /promotie onder doelgroepen Duurzaamheidsfonds.
 - 2 Bewerken doelgroepen om met nieuwe projecten te komen. Dat is vooral in eerste jaren nodig om genoeg projecten op te starten.
- adviescommissie:
 - ook externen;
 - ook samenwerking met Gouda (niet onmiddellijk afwijzen);
 - lid Platform;
 - woonpartners;
 - provincie.

B.3 Verslag interview de heer J.L. Krul, Woonpartners Midden-Holland

- woonpartners heeft 1/3 deel (2.400) van totale woningbezit (7.000) op het grondgebied van Gouda. De rest staat in Waddinxveen, Zevenhuizen, Moerkappelle;
- Midden-Holland doet al veel aan duurzaam bouwen volgens het standaardpakket:
 - 1 Toepassen van het label Woonkeur, daar waar mogelijk (geen duurzaamheid).
 - 2 Energiebesparendemaatregelen door middel van EPA's, bij het ontwikkelen van groot-onderhoudsprojecten. De meeste adviezen worden opgevolgd.
 - 3 Woonpartners kwaliteit in bestaande bouw:
 - dubbelglas in woonkamer en keuken;
 - dakisolatie;
 - HR-ketel met warmwater;
 - ventilatieverbetering door gesloten CV-ketels.
 - 4 Aanbieden van groene stroom (via WoonEnergie) aan huurders is even opgeschort door turbulente marktontwikkelingen. Als de markt is gestabiliseerd, dan pakken de corporaties dit op.
- doorrekening door Eneco (in het kader van MAP) heeft laten zien dat een energiebesparing van 12% (CO₂ afname van 11%) tot 2012 gerealiseerd wordt. Huidige energiegebruik ligt iets boven het landelijke gemiddelde;

- alle bovengenoemde maatregelen gebeuren eigenlijk al standaard. Hiervoor geen duurzaamheidsfonds meer gaan inzetten. Ook niet bij concurrenten, vanwege oneigenlijke concurrentie. Juist om zonne-boilers en zon-pv te gaan inzetten en voor huurders betaalbaar te maken, is DF gewenst volgens Krul;
- er is weinig inzicht het energiebesparingspotieel bovenop het standaardpakket (traditionele energiesystemen, geen laagtemperatuurverwarming in combinatie met warmtepompen of wk-gasmotoren);
- suggestie die Krul meegeeft is het DF niet alleen toe te spitsen op op energie, maar ook aspecten als duurzaam materiaalgebruik, binnenklimaat, wooncomfort mee te nemen;
- het is ook belangrijk om te kijken hoe het particuliere woningbezit in Waddinxveen en Gouda benaderd kan worden, naast de doelgroep corporaties. Voorlichting en communicatie zijn dan essentieel om individuele eigenaren te enthousiasmeren voor bijvoorbeeld zonne-energieopties en de maatschappelijke meerwaarde onder de aandacht te brengen. Het moet een product zijn waar men trots op mag wezen;
- volgens Krul is het beste instrument om ambitieuze energiebesparingsdoelstellingen te halen een goede samenwerking met de gemeenten. Krul noemt het ontwerp van de nieuwbouwwijk Triangel en de aansluiting op de biomassacentrale. Gemeente zou meer van de kennisdata-bank bij corporaties (energiegebruik, materiaalgebruik, watergebruik) gebruik kunnen maken. Gemeenten en corporaties zouden elkaar meer moeten vinden om nieuwe ideeën te genereren en van elkaar te leren. Dat is belangrijke stap om tot nieuwe spin-offs te komen;
- Wil om met zon-pv aan de slag te gaan in nieuwbouw:
 - Triangel
 - herstructurering Gouda:
 - 1 **Korte Akkeren (veel sloop)** - > koop en sociale huur. Huur wordt daarbij deels uit koop bekostigd. Dit heeft wel gevolgen voor financieringslast van zon-pv systemen.
 - 2 **Oost (meer opknappen en opplussen).**
- enthousiast over woonlastenconvenant;
- aansluiting zoeken naar CLD-onderzoek bestaande woningbouw;
- zorg wel voor gelijk speelveld;
- externe toetsingscommissie met vertegenwoordig van corporaties wordt toegejuicht. In het kader van openheid van bestuur is evenwel een voorwaarde dat partij zich terugtrekt uit de beoordelingscommissie als eigen project wordt beoordeeld.

B.4

Verslag Zeno Winkels, Energieagentschap Delft

- het budget voor het Energiefonds is ca 5 miljoen gulden voor een looptijd van 10 jaar. Voeding grotendeels vanuit de EZH-gelden. Het geld is primair bedoeld als subsidie op de hardware, daarnaast is er een kleine pot beschikbaar voor de financiering van haalbaarheidsonderzoeken (dit jaar al uitgeput).
- het Energie Agentschap is een gezamenlijk initiatief van de Gemeente Delft, het energiebedrijf, TUD, Delftse corporaties. Het agentschap is een zelfstandige organisatie, onder leiding van een breed bestuur, dat aan projectontwikkeling doet, subsidieaanvragers begeleidt, en EPA's uitvoert. De overhead en salaris van de directeur worden gefinancierd uit een subsidie van de gemeente, corporaties en het energiebedrijf. Het Fonds loopt vanaf januari 2000, terwijl het DEA ingesteld is vanaf 1 juli 2000. Subsidie vanuit het energiebedrijf is waarschijnlijk afkomstig uit MAP-gelden;
- ervaring leert dat het moeilijk is om de oorspronkelijke procedure te volgen voor een subsidieaanvraag. De procedure wordt inmiddels niet strikt meer gevolgd en door korte lijnen met de wethouder kan al snel duidelijkheid gekregen of men in aanmerking komt of niet. Dat kan voor bedragen tot € 100.000,=, zonder dat de Raad direct toestemming verleent. Deze duidelijkheid is erg belangrijk voor investeerder;
- ervaring is verder dat er geen standaardregels of -richtlijnen kunnen worden toegepast voor het subsidiebedrag per techniek. Systemen zijn daar te veel voor in ontwikkeling en is het nog te veel pionierswerk. Beoordeling en toekenning van het bedrag blijft uiteindelijk maatwerk, waarbij een goede onderbouwing van het milieurendement en financiële haalbaarheid wel gewenst /noodzakelijk is;
- **Bedrijven:**
 - IIUE, energetische renovatie: subsidie 13% van de energetische meerkosten (€ 60.000,=);
 - World Art Centre: zonedak met maatschappelijke uitstraling. Subsidie obv van terugverdientijd. Tvt teruggebracht van 13 naar 10 jaar door subsidie van € 8.000,=.
- **Corporaties** blijken moeilijk benaderbaar te zijn. Projectleiders worden toch geacht binnen budget te blijven. Moeilijk om add-on technieken in te passen. Projectontwikkeling DEA moet op het juiste moment in onderhoudsplanning aanhaken, anders krijg je helemaal niets voor elkaar;
- verder is het wel goed om voor de bestaande bouw het EF achter de hand te hebben, aangezien dit de kans verhoogt op co-financiering vanuit Europese subsidies (INTERREG, DG TREN, etc) of Nederlandse subsidies.
- er vindt bij de subsidieverstrekking geen toets achteraf plaats of de techniek conform projectplan en begroting is geïnstalleerd. Vaak worden offertes nog wel eens aangepast (benedenwaarts), waardoor het subsidiebedrag te hoog uitkomt. Toets achteraf is een belangrijk leerpunt voor DEA;
- suggesties: Eneco benaderen voor MAP-gelden. Aanbieding om zitting te nemen in beoordelingscommissie. Belangrijk dus om Energiebedrijf erin te betrekken.